

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 6 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 8 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelariilor 47

Corespondențele sunt a se adresa la:

Redacția "Telegraful Român", strada Măcelariilor Nr. 43.

Epistolele nefrancate se refuză. — Articoliile nepublicaști nu se înapoiază.

INSETIUNILE

Pentru odată 7 fl., — de două ori 12 fl., — de trei ori 15 fl. rândul cu literă garamond și timbru de 30 fl. pentru
— se care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 17 Noemvre.

Desbatările din casa deputaților Ungariei au produs în gile din urmă un duel nou, a căruia sfârșit incă nu se poate prevede. Poate că duelul nu se va executa. Trist însă este, dacă „părinții patriei” nu și pot descuza afacerile pe altă cale și dacă strălucesc cu exemple de aceste înaintea populației, ei, cari fac legile pentru descurcarea tuturor afacerilor încurate dintre cetățenii statului. Reprezentanții tărei, când e vorba de afaceri între ei, n’ar trebui nici odată să facă apel la arme, ci la lege.

Privitor la Cestiiunea dunăreană, „Românul” de eri reproduce următoare din „Neue freie Presse” dela 24 Noemvre:

„Vine foarte pe neacceptate scirea Agenției Havas⁴, care ne spune că în curenț se va întruni o conferență europeană în Londra, spre a regula într-un chip definitiv navigația pe Dunăre. Avem cuvinte care nu fac a ne înlocui despre exactitatea acestei relații, de vreme ce chiar până mai dilete trecute se părea că regularea poliției fluviale pe Dunăre de jos este rezervată unor negocieri directe între Austro-Ungaria și România. De altă parte ne amintim că le *Memorial diplomatic* vorbea gile acestea despre intrunirea unei conferențe, dar în scopul unei înțelegeri asupra afacerii egipțiene. Ar fi de fapt mai lesne de crezut dacă în scirea „Agenției Havas” s’ar vorbi nu despre regularea navigației pe Dunăre, ci despre prelungirea mandatului comisiunii dunărene europene, al cărei mandat se scote că expiră la 1 Aprilie 1883.

„Totuși este foarte posibil ca în aceste din urmă gile să se fi invitat la Anglia, să poate chiar și la Rusia dispoziția de a coopera la regularea cestiiunei dunărene într-un chip favorabil Austro-Ungariei, dispoziție care, după cum se scie, n’ar perni nici

odată Franciei. În casă când s’ar întruni o conferență, ea ar trebui cu atât mai mult să se ocupe numai și numai cu cestiiunea dunăreană, cu căt conferență din Terapia n’ar fi decât amănătă. Căt pentru compensația ce se vor face acolo, într-un chip reciproc, și în privința coloralate cestiiuni pendente, ele n’ar se arata de starea actuală a Europei.”

„Neue freie Presse” revine în numărul dela 25 Noemvre asupra aceleași cestiiuni, și scrie următoarele:

„Presupunerea noastră, că la casă de a se întruni o conferență pentru cestiiunea dunăreană, nu va putea fi vorba decât mai numai despre prelungirea mandatului comisiunii dunărene europene, ni se confirmă astăzi într’un invitor. Ni se comunică adăcă, că conferența se va întruni fără doar și poate, dar că nu s’ar otări înca data întrunirii, este vorba de a se alege Londra sau Parisul. Conferența se va ocupa esclusiv cu prelungirea mandatului comisiunii dunărene. Actualmente se urmăzează între puteri negocieri spre a prelungi bazele acestor prelungiri. Poliția fluvială va rămâne exclusa din desbatările conferenței. Pentru guvernul austriac, poate chiar și pentru cel german, este regulată cestiiunea poliției fluviale prin propunerea Barrère, pe care au primit-o toate puterile, afară de România. Puterile silesc acum de a îndupla și pe România ca să primească propunerea Barrère.” — În coloanele „Românului” reproducătoare este semnificativă.

Între Muntenegru și între Turcia se arată în perspectivă un conflict nou. Muntenegru cere de la Turcia să cedă districtul Colașinului, la ceea ce Turcia nu se învoiesc. Telegramile din urmă, aduse de foile din Viena spun, că comandanții muntenegreni din sease nahiț resărătene au primit ordin a ținăi contingentele lor gata de plecare.

FOITA.

Filologie.

Dominul Urban Jarnik, profesor de limbele neolatine, la nou înființată universitate boemă din Praga, a tînuit în ziua de 16 Octombrie discursul de inaugurare al prelectorilor sale, și cu acest prilegiu a dîn în renumită următoarele cuvinte despre România:

„Despre originea, desvoltarea și stareactuală a filologiei române: „Dovada cea mai bună, că s’ar immuljît în anii din urmă numărul lucrătorilor și astfel și la lucrătorilor pe terenul filologiei române este o ochire aruncată asupra raportului, ce în anul 1874 îl facea Paul Meyer, despre starea de atunci a filologiei române în „Transactions of the Philological Society”. Cății lucrători n’au mai venit în unele ramuri ale limbelor române, în care după raportul lui Meyer, nu se vedea decât o activitate mărginită.”

„Imi voi permite a completa sau pentru a dice mai bine, să ur-

mez raportul acesta în ceea ce privește un teren, care mi’ este mai apropiat, adăcă în privință limbii române, unde el nu pomenește decât articolul lui Mussafia, o mică lucrare a lui Pitot și aceea parte a lexicoului etimologic a lui Cihac, care conține elementele latine. Din timpul acesta, pe când Meyer își facea darea de seamă, și până astăzi, multe s’au schimbat în favorul ramurei cele mai orientale a stirpei române.

„Inainte de toate a incetat Academia română să fie ceea ce cu tot dreptul îi impută Meyer de a fi, adecă un institut, care se credea în drept de a și plăsmui limba literară după voia ei și bunul ei plac, fără a lăua nici cu seamă limba poporului; de a scrie într-o limbă pe care o înțelegea ori cine indată ce scrisă putin latinesc, numai poporul nu. De direcția aceasta Academia, aşa nădăjduiesc, s’ar lăsat pentru totdeauna, fiindcă conducea ei a căutat în mălinile unor bărbați distinși precum fostul ministru de instrucție publică Maiorescu, ca profesorii Aurelian, Odobescu, poetii Alecsandri, Negruzzii

și alții, cari au asupra desvoltării limbii literare idei singure adverăte și drepte: că la limba literară trebuie să ia drept baza limba poporului, să îasă din popor; este partidul din care mulți bărbați de mai mulți ani își apără în revista „Convorbirile Literare” din Iași ideea aceasta sănităoasă, care din ce în ce se bucură de o aprobare mai mare și mai generală. Activitatea sa și-o inaugurează Academia (care acum trei ani a devenit institut de stat, dela care obține un subisidiu anual considerabil) schimbând ortografia etimologică într-o mai fonetică. S’ar fi putut poate merge și mai departe pe acest drum, dar și ceea ce s’ă facă, este un început bun.”

„Se mai vede și la nisice tineri filologi români o activitate folosită pe terenul studiului limbii lor strămoșesci. Observ aicea că nu este indiferent, dacă o limbă este studiată prin indigeni sau prin străini; sunt nisice întrebări mai cu seamă privitoare la dialetele cutărei limbii, despre care ne poate informa cum se cade numai acela, care vorbesc dia-

lectul acesta din copilarie, dar sunt și alte întrebări, despre cari un strîns nepresupos este mai în stare să decidă decât un indigen. Între Români această numește mai întâi de Lambrior, care în „România” analizează și cestiiunile cele mai grele ale vocalismului român, apoi pe Burlă și alții, cari totuși au avut o educație filologică în scoli vestite din Austria, Germania și Franția. Dintre cei mai vechi trebuie numit Bogdan P. Hașdău, profesor de gramatica comparată la universitatea din Bucuresci, care a bine meritat de limba română, publicând documentele cele mai vechi ale ei adecă nisice hrisioave, care pentru ficsarea limbii la o cutură epochă sunt foarte importante.

„De alături și aici academia a pus mâna pe lucru și a început să publice cele mai vechi monumente de limbă și literatură română, care ce o drept (și astăzi este pedecea cea mai mare mare la studiul istoriei limbii române) nu merg prea departe.”

„De atunci încoace a apărut și parte a două a dicționarului etimologic d-lui Cihac, care conține toate celelalte elemente afară de cele lati-

în uimire împreguiareea, că într-o afacere ca asta, în care se tragează despre călăcere în sferă judiciară a organelor administrative ministrul de justiție n'a sănici un cuvânt, cu toate, că avea datorință a o face. (Apelație în stânga.) Vorbitorul polemizează cu referințele Berzevici și arată că nici casurile de precedență și nici analogia cu procedura engleză nu sunt normative și corecte și recomandă propunerile lui Hordosy. Fiind timpul înaintat cuvenit din urmă al reprezentantului și al propunatorului se amână pe mână și se închee ședința publică. După ședința publică se ținu la cererea stângii estreme ședință secretă, în care se discută săcelele sgomotoase de eri și se delăsură unele neînțelegeri.

Dispozițiunea casei ear și linisită.

Varietăți.

* (Epizootie). Ministrul de agricultură a oprit comunicăriunea și din România cu vite cornute și a dispus, ca oamenii, mărfurile, precum porci, cari vin din România să nu intră în țără înainte de a fi desinfecțați. Rumegătoarele și producțele crude dela aceste, precum și trenurile (rizele) din România sunt cu totul oprite.

* (Disciplinaria) Primarul din Alba-Iulia este acusat de abuzuri în oficiu. Comitetul administrativ al comitatului Albei a hotărât introducerea instrucțiunii disciplinare.

* (Agitație în populație din Aiud) serie „Magyar Polgár” din Cluj. Înainte cu vreo 20 de ani văduva Pavai fu omorâtă și prădată. Înainte cu câteva zile s'a dat de urma ucigașilor. O tigăna umblă să vîndu un obiect prețios, ceea ce a provocat prepus. Ascultată asupra provenienței obiectului, a spus că îl are dela un anumit Benedek din Lepadia, care mai are obiecte de aceste. Cercetându-se, în casa lui Benedek s'a aflat multe efecte de a le omorîci Pavai. În urma depunerei acestuia din urmă s'a arăstat Jidovul Pfeiler din Aiud, care pe timpul când s'a comis omorul avea relații cu servitoarea văduvei Pavai și pe care mai târziu a luat-o în căsătorie. Venind aceasta la cunoașterea publicului din Aiud, indată au săptănește lui Pfeiler și a ie sinagogei.

* (Agitația împotriva Evreilor). După cum se scrie la „Egyetér-tés” în Rabakos și cu deosebire în ținutul dela Csorna, dar mai ales în Hîmd și agitația împotriva Evreilor este într'un grad foarte dezvoltat. Raporturile ce au susțin la vice-comitele inițiașii periculul iușo' astfel de lu-

erou un Oswal, un d'Artaguian etc. etc.... fi linisit; de a fi cel mai mare mișcă; ea nu te mai vede! Nu ai de cătă calitate, de asemenea, ești un ánger.

Eată căsătoriile cele mai frecuente; de aceea prezintă cu curajiu această teoremă veche: Amorul orbesc rătăciunea, rătăciunea dar primă amorul, prin urmare... Eată ceea ce trebuie să examinăm.

II.

Comparăți această unire (de vîcilem) a acestor două ființe, care nu se cunosc, care au trecut luni întregi a se înșela unul pe altul, înfrumusețându-se, împodobindu-se cu virtuți minciinoase, comparăți această căsătorie cu o căsătorie de rătăciune, — unire mai prosaică, dar ce impoartă — a două ființe ce sănătățe prin ochii bunalui sămă, eau nu prin felinarul magie al pasiunilor.

Ai trei-deci de ani. Tinérul dispăre pentru a face loc omului format, matur; și înțelegea de a avea lângă tine o soție etc. (găsesc în locul meu

mînă, încă să vădut nevoit a raporta ministrului de interne pe cale telegrafică și a dispune că un batalion din regim. de infanterie Nr. 76 se plece în decursul noapței cu tren separat spre localitatele amețințate.

* (Cultul lui Kosuth și dimensiuni tot mai mari). Reprezentanții cetății Cașoviei a votat unanim adresa de felicitare lui Kosuth.

* (Unde ar fi mai la loc măsurile exceptionale?). „Ellenzék” din Cluj, ocupându-se cu tema aceasta, ajunge la concluziunea că nu acolo, unde se sparg nisaci ferești de ale Jidovilor, ci în Transilvania, unde se scriu broșuri ca cea a Românilor din Sibiu și unde se atacă existența Ungariei, trecutul și statul ei. „Acesta sunt mai scump de către fereștile cătorva Jidovi.”

* (Provocat la duel) a fost Toma Pečy, președintul casei deputaților Ungariei, de deputatul Hojty.

* (Maghiarisare). Comitetul Pestei a adresat ministrului de interne o reprezentanță, prin care se roagă a lăua măsuri contra pressei „panslaviste”, pentru că, dice reprezentanță, astăzi să nu poate delătură, fiind poporul slavic încă în starea copiilor și putându-se încă face din el patrioții ungurescă. Ca mijloc de educație, reprezentanță, recomandă termurimea scrierilor periodice, care ca și vermirod la rădăcina existenței naționale a Maghiarilor.

* (Parlament mai confortabil) decât delegația austriacă mai cănu se mai poate. Raporturile interne politice și solemnile din corporația aceasta nu te lasă nici pe departe să presupună cineva că de joiș și comod să ţin acolo ședințele. Pariniții imperiului sed măstecăți unii printre alii, fară de nici o distincție de „dreapta” sau „stânga,” după cum dispune întemplieră și în decursul desbatelerilor își fumează în linice țigări și sună țigăretelor. În ședința dela 13 Noemvrie plăceră fumatului au practicat o delegație gratuită. Ministrul de finanțe Kallay, vrând să dovedească ce progrese a facut cultura în Bosnia, a depus pe „masa casei” o colecție de tabac și cigarete din Bosnia și a invitat pe domnii delegați a se convingă despre calitatea cea excelentă a produsului bosniac. El a rugat pe domnii delegați să-și continuă probele și a căsi și spre sărăștul acesta a lăua din colecție și cu sine. Domnii delegați s-au arătat foarte preventori și „unaniș” an săfăcăt pe de minister. — Modalitatea aceasta joișă și originală de desbatere, se dice, că a contribuit mult la decurșul cel nistăd al lucrurilor în delegaționi.

o! căsătoriile, frâse mai puțin pro-saice).

Eată momentul psychologic (sau logic). Ei bine! vei împărtăși aspirațile și matrimoniile unei persoane, pe care o iubesc și care să te iubească, tatălui tău, mamei tale, sau unui vecin prieten, bunioră, și îi vei dice: „Găsesc-mă femeia, ce am convins; cunosc gusturile mele, ideile mele, defletele mele, starea mea; căută și găsesc. Puțin după aceasta îți va se responde, „tăi găsito! Mergi și o eș; și cătă și fi iubit de dănsă, ceea ce e lucru ușor, afară de a fi un (idiot), nu scu cea ce presupun (cu drept cuvenit) că nu ești.

Afară de acestea nu ești angajat într-un nimic, ești liber și nu vei avea la te înțepe de iubirea orăbă (sau chiar căci rătăciunea a triumfat). Însoță-te. De nouădeci de ori la sută vei fi sericit. Scu bine că astă teșă și pozițivă cu total, căci ea suprâmă suspinele năbușite, seara în cărările posomorâte... stufoase... stringerile de mână, plimbările pe lacul azurii, spre-

* (Vîrsat) În comunele din comitatul Hunedoarei Gonțaga, Bosorod și Nadastia de jos a trebuit să se închidă scoalele din cauza vîrsăturii.

* (O minune natură). În legătură cu cele ce au țin în năru trecuri, că earnă încă nă sosit, primim în 17/29 Noemvrie din Câmpuri, protopopăsul Ilieci, mere din a doua rodire. Se pot vedea în biroul redacției. — De altă seară a începută plouă.

* (Lupi) au stricat în comitatul Hunedoarei la Cârnesti 102 de oi. La Pesteni au măncat un mânz și au rupt o iepă.

* „(Non plus ultra)” are să pătească la teatrul național din București. Trecând cineva în revistă toate dispozițiunile oficiale, oficioase și private pentru și în interesul maghiarișării, ar crede, că s'a atins culmea. Rătăcire! Direcționea teatrului național maghiar din București a afiat că mai mulți membri din orchestra nu sunt ungurescă și a facut pași de lipsă ca membrii orchestrelor să se scie ungurescă. La întâia privire ni se pare că lucru ciudat. Însă după ce ne am gândit că de bună seamă, după punerea cea „atopotatrică” tot ce e în Ungaria are să resune și rezulta numai ungurescă, „firesc” că și îl Trovatore a lui Verdi, W. Tell a lui Rossini, Belizariusului lui Donizetti, Hugo-nui lui Meyerbeer, Taunhäuserul lui Richard Wagner etc. etc. a să se cante numai ungurescă, va se săcă în limba statului. De sine se înțelege că și notele an să se scrie numai ungurescă, Non plus ultra poate în alte părți, dar la noi în Ungaria nu mai poate avă trecre.

* (Recoala la Rusciuc). D. Zancoff, a cărui situație fată cu generalul bulgăresc este cunoscută cetăților, voia să reîntre în Bulgaria, în urma călătoriei sale în străinătate.

In 14 l. c. seara luă la Giurgiu vaporul, care face serviciul cu Rusciuc, și împreună cu soția sa porni spre teritoriul bulgăresc. Lucrul era de bună seamă cunoscut la Rusciuc, căci la debocăderă il acceptă, atât o mare multime de popor spre al primi și a face ovăzuri, că și poliția spre a-l aresta.

Cum puse pieorul pe tărâi, gendarmii bulgari îl apucăru; d. Zancoff să împotrive; și aci urmă o imbrăceală, în care poporul interveni, sărind asupra gendarmilor; d. Zancoff în sumul cu hainele rupte din mână poliției și dus în triumf, împreună cu soția sa, până la locuința cei era pregătită. Gendarmii, în foarte mic număr, fură luati la goană.

sunăea cu dalde, „te iubesc... idolote... și în fine tot acest vocabular fantastic și lamartinian, unde repetă în toate dilele și pe toate tonurile acele frâse fără înțeles, aridicând ochii spre cer, privind stilele cometușă și luna care pentru circumstanță o numesci „dalba lună Phoebe” și fără să vrea, tu devii un Werther sau un Fluturul, eș dânsă o Corină.

Gogoșii toate astea! ar dice bătrâni. De aceea reluând tesa mea, voi formula această a doua acsimă:

Nu trebuie să te espui de a iubi decât o femeie, care să-ți conve.

Să dacă îți convine o vei stima, și dacă o stimezi, și sigur că (amorul) nu e de parte.

Eată în fine disertația mea terminată, iubite cetăților, române la de ale prețării.

B. P. Torvic.

Se crede că noaptea poliția să mărginătă pune pașă în jurul locuinței d-lui Zancoff, pentru a nu putea scăpa, pană ce va sosi puterea armată, a cărei ajutor ar fi fost cerut.

„Este temere de turbării grave. Intenția d-lui Zancoff ar fi de a merge dela Rusciuc la Ternova.

* Aproape în toate diarele din România ceteam:

Concursul pentru schiță statuiei lui George Lazar.

Comitetul instituit pentru ridicarea statuiei lui George Lazar, a decis în ședință sănătă Martii la 26 Octombrie curent sub președinția d-lui ministru al instrucțiunii publice și al cultelor, să se pună la concurs între artiștii români schiță pentru monumentul lui Lazar, mai naivă de a se comanda acest monument vrăunii artist român sau străin.

Comitetul voind să lasă d-lor concurenți totă libertatea de acțiune, se pun în vedere numai că:

George Lazar, pe când a amplificat marea sa misiune în țara noastră, avea vîrstă de 34-38 de ani.

Ca fisionomist, avea chipul românesc.

Ca imbrăcămintă, purta costumul clericiilor români de presta Carpați.

Ca documente mai precise însă pentru înlesnirea lucrării d-lor concurenți, comitetul pune la dispoziție:

1. Descrierea vieții lui George Lazar, publicată în volumul al doilea din analele Academiei române.

2. Dosarul tuturor notelor adunate prin secretariatul comitetului, despre fisionomia, starea morală și portul lui Lazar, cu aneștele celor două portrete schițate unul de d. Stănescu, altul de d. Marinescu.*

Pentru completarea fisionomiei morale a lui Lazar, dñii concurenți încearcă să simbolizeze prin două bas-reliefuli făcute pe piedestalul statuiei sale, scene din viața lui, precum de pildă:

1. George Lazar înaintea auditului său.

2. Plecarea sa din țeară.

Pentru aceste două bas-reliefuli să se consulte tradițiunile contemporanilor săi în viață, cum și alte scriri relative la viața sa.

Mărimea schiță va trebui să fie de 50 de centimetri, afară de pieză.

Schiță poate să fie făcută în păment, cără, gips, etc., sau reprezentată numai printre desenem cu umbra și lumină precisa.

Poate să asemenea făcută în acuarela sau în pictură cu uleiul.

Terminal pentru depunerea schițelor este dîna de 2 Ianuarie 1883, până la 4 ore post meridiiane.

Aceste schițe vor fi depuse în sală expoziției permanente de Belle-Arte, curtea bisericii Stravopeleos. București, unde vor sta expuse trei dile (dela 3-6 Ianuarie).

Judecata concursurilor se va face de către comitetul instituit pentru ridicarea statuiei lui Lazar la 6 Ianuarie 1883, la 2 ore post-meridiiane.

După judecata concursurilor schițelor vor mai rămâne expuse încă trei dile.

Comitetul oferă ca premiu pentru cea mai bună schiță sumă de lei 1,500.

In casă două schițe vor prezenta calitate mai egale, comitetul și rezervă dreptul de a divide sumă și de a oferi pentru schiță clasată întâi suma de lei 1000 și pentru a doua 500 lei.

Președinte P. S. Aurelian.

* (Faptă laudabilă). Diarele din România ne spune că comercianțul român din Odessa Michail Stroe-

*) Acest dosar se poate vedea și studia la D. Gârboea, secretarul comitetului, în localul gimnasiului Cantemir din București strada Primăverii.

